

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus laevade ning nafta- ja gaasirajatiste põhjustatud merereostuse tõrjega seotud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti tegevuse mitmeaastase rahastamise kohta”

COM(2013) 174 final

(2013/C 327/18)

Raportöör: **Anna BREDIMA**

16. aprillil 2013 otsustas Euroopa Parlament ja 18. aprillil 2013 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus laevade ning nafta- ja gaasirajatiste põhjustatud merereostuse tõrjega seotud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti tegevuse mitmeaastase rahastamise kohta”

COM(2013) 174 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektor võttis arvamuse vastu 20. juunil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 491. istungjärgul 10.–11. juulil 2013 (10. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 179, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab määruse ettepanekus kavandatud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) 2014.–2020. aasta eelarve suurendamist 154 miljonilt eurolt 160,5 miljonile eurole. Komitee väljendab taas oma toetust EMSA pädevuse laiendamisele 2013. aasta määruse nr 100 raames.

1.2 Määruse ettepaneku vastuvõtmine toimub murrangulisel ajal, arvestades nafta- ja gaasivarude avastamist Vahemere idaosas ning kaasnevaid algatusi varude kiireks kasutuselevõtuks avamerel toimuva puurimise kaudu. See tegevus kujutab endast väljakutset EMSA võimele reageerida võimalikele ohtudele, mis kaasnevad avamerel puurimise ning nafta ja gaasi transportimisega.

1.3 Komitee toetab esitatud rahastamispaketti, ent arvab, et see võib osutada ebapiisavaks, et tagada seitsmeaastasel perioodil vajalikud meetmed, arvestades eesolevaid väljakutseid: kasvavad liiklusvood (rohkem nafta- ja gaasitankereid) ja intensiivsem puurimine ELi ümbritsevates meredes nafta ja gaasi kasutuselevõtuks ning rohkem ranniku- ja saareriike on saanud ELi liikmesriikideks. Puudulik suutlikkus reageerida hädaolukordadele võib suurõnnetuste korral tekitada suuremaid väliskulusid.

1.4 Komitee arvates võib praeguse 19 laeva kasutamine osutada ebapiisavaks, et katta kogu ELi rannikuala ja aidata liikmesriike merereostuse tõrjes. Lisaks ei pruugi rahastamisest piisata, et edasi arendada satelliitfotode teenust, mille abil avastada laevade põhjustatud reostust ja aidata koguda saasteaineid kogu ELi territooriumil.

1.5 Komitee kutsub EMSA-t üles kasutama oma uusi pädevusvaldkondi, et aidata võidelda merepiraatluse vastu. EMSA satelliitseire vahendid on väga kasulikud piraadilaevade avastamiseks.

1.6 Komitee kahtleb, kas ELi liikmesriigid ja naaberriigid on ikka nõuetekohaselt varustatud, et reageerida suurõnnetustele (nagu naftatankeritega Erika ja Prestige toimunud õnnetused) korral või Deepwater Horizonsi laadse katastroofi korral.

1.7 Komitee kutsub ELi liikmesriike ja ümberkaudseid rannikuriike tugevdama määruse ettepaneku seletuskirjas nimetatud järgmiste piirkondlike konventsioonide rakendamist: Helsingi konventsioon, Barcelona konventsioon, Bonni leping, OSPARI konventsioon, Lissaboni leping (veel jõustumata) ja Bukaresti konventsioon.

1.8 Komitee kutsub EMSA-t üles tuvastama, kus asuvad nõuetele mittevastavad naftajääkide vastuvõtuseadmed nii ELi kui ka ümberkaudsete rannikuriikide sadamates.

2. Euroopa Komisjoni ettepanek

2.1 3. aprillil 2013 esitas Euroopa Komisjon dokumendi „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus laevade ning nafta- ja gaasirajatiste põhjustatud merereostuse tõrjega seotud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti tegevuse mitmeaastase rahastamise kohta” ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 18. detsembri 2006. aasta määruses nr 2038 ⁽²⁾ sätestati merereostuse tõrjega seotud EMSA tegevuse mitmeaastane rahastamine alates 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013.

2.3 15. jaanuari 2013. aasta määruses nr 100 määrati EMSA-le uued põhiülesanded: tegutseda nafta- ja gaasirajatiste põhjustatud reostuse tõrje valdkonnas, samuti laiendati ameti teenuseid laienemispoliitika ja Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidele ⁽³⁾. Käesolevas arvamuses hinnatakse peamiselt seda, kuidas kohandatakse EMSA rahastamist vastavalt tema uutele ülesannetele. Seitsmeaastaseks perioodiks (1. jaanuar 2014 – 31. detsember 2020) kavandavad rahalised vahendid ulatuvad 160,5 miljoni euroni.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee toetab määruse ettepanekus kavandatud EMSA 2014.–2020. aasta eelarve suurendamist 154 miljonilt eurolt 160,5 miljonile eurole. Komitee väljendab taas oma toetust EMSA pädevuse laiendamisele 2013. aasta määruse nr 100 raames. See toetus on kooskõlas mitmete komitee arvamustega ⁽⁴⁾ EMSA rolli kohta.

3.2 2013. aasta määrusega nr 100 antakse EMSA-le pädevus sekkuda lisaks laevade põhjustatud reostusele ka avamerel nafta- ja gaasiplatvormide tõttu tekkinud reostuse korral. See pädevus anti pärast seda, kui toimus puurimisplatvormi Deepwater Horizon naftaleke ja plahvatus Mehhiko lahel (aprill 2010). Komitee mõistab, et komisjoni ettepaneku üldine eesmärk on tagada ELi tõhus abi laevade ning nafta- ja gaasirajatiste põhjustatud reostuse tõrjeks EMSA kaudu, kes tagab kannatada saanud riikidele jätkusuutlikud reostustõrje teenused. Seega saavad liikmesriigid oma merereostustõrje riiklike kavade koostamisel ja läbivaatamisel arvestada selle toetusega.

3.3 Komitee mõistab, et esitatud eelarve eesmärk on võimaldada EMSA-l säilitada pidevas valmisolekus olevate naftareostustõrjelaevade võrgustik, mis katab ELi eri merepiirkonnad, ning piiratud arv tõrjelaevu, mida kasutatakse laevade ning avamererajatiste põhjustatud naftareostuse tõrjes. Prognooside kohaselt puuduvad rahalised vahendid selleks, et parandada naftakogumisvarustust, mis ei pruugi perioodil 2014–2020 enam olla optimaalne.

⁽²⁾ ELT L 394, 30.12.2006, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 39, 9.2.2013, lk 30.

⁽⁴⁾ ELT C 76, 14.3.2013, lk 15.

ELT C 299, 4.10.2012, lk 153.

ELT C 48, 15.2.2011, lk 81.

ELT C 44, 11.2.2011, lk 173.

ELT C 255, 22.9.2010, lk 103.

ELT C 277, 17.11.2009, lk 20.

ELT C 211, 19.8.2008, lk 31.

ELT C 28, 3.2.2006, lk 16.

ELT C 108, 30.4.2004, lk 52.

3.4 Komitee mõistab, et CleanSeaNeti teostatav seire avamerel asuvate naftarajatiste ebaseaduslike heidete üle toimub peamiselt samade satelliitpiltide abil, mis tellitakse laevareostuse seireks. Komitee tuletab meelde oma varasemat arvamust ⁽⁵⁾, milles öeldakse järgmist: „Satelliitfotode teeninduskeskusega kaasnevate suurte kulude tõttu arvab EMSK, et ressurside kasutamist tuleb optimeerida, eelkõige on vaja koordineerida fotode kasutamist liikmesriikide vahel, millega saavutatakse märkimisväärne kulude kokkuhoid. Samal ajal vajatakse investeeringuid fotode kogumise parandamiseks kõigist Euroopa merepiirkondadest, kuna praegune kaetus ei ole piisav, eriti Vahemere ääres.”

3.5 Komitee mõistab, et rahastamine ei ole mõeldud tehnilise abi andmiseks ja/või suutlikkuse suurendamiseks Euroopa naabruspoliitika partnerriikides.

3.6 Määruse ettepaneku vastuvõtmine toimub pöördelisel hetkel, arvestades ELi uute energiaallikate avastamist. Eelkõige Vahemere idaosas, kus avastati uued veealused nafta- ja gaasivarud, kujutab nende kiireks kasutuselevõtuks vajalik puurimine endast väljakutset EMSA võimele reageerida võimalikele kaasnevatele ohtudele. EMSA-le tuleks eraldada rohkem ressursse, et amet saaks selles osas oma ülesandeid täiel määral täita. Laevade ja eelkõige naftatankerite ja veeldatud maagaasi tankerite liikluse mahu kasv, uute nafta- ja gaasivarude avastamine ja sellega kaasnev puurimine nõuab Vahemerel ja Mustal merel palju rohkem laevu. Üheksateist laeva kogu ELi ranniku jaoks perioodil 2014–2020 on väga optimistlik prognoos, mis võib aga antud tingimustes osutuda äärmiselt väheseks.

3.7 EMSA pädevuse laiendamine eelnimetatud valdkonnas nõuab, et edasi arendataks satelliitfotode teenust seireks, reostuse kiireks avastamiseks ja selle põhjustanud laevade või nafta- ja gaasirajatiste tuvastamiseks. Parandada tuleks andmete kättesaadavust ning reostustõrje tulemuslikkust.

3.8 Komitee kahtleb, kas ELi liikmesriigid ja naaberriigid on ikka nõuetekohaselt varustatud, et reageerida suurõnnetuste (nagu naftatankeritega Erika ja Prestige toimunud õnnetused) korral või Deepwater Horizonti laadse katastroofi korral.

3.9 Eelpool toodud kaalutluste valgel leiab komitee, et rohkem ressursse on vaja eraldada järgmistele eesmärkidele: asendada tellitud laevade pardal naftareostustõrje varustus, pakkuda täiendavaid pidevas valmisolekus olevaid naftareostustõrjelaevu, et hõlmata avamererajatistega piirkonnad, mis asuvad

⁽⁵⁾ ELT C 28, 3.2.2006, lk 16.

geograafiliselt liiga kaugel (nt Arktika), omandada avamerereostuse jaoks täiendavat disperseerimissuutlikkust ja varustust, laiendada CleanSeaNeti teenuseid avamererajatistega piirkondadele ning tagada abi Euroopa naabruspoliitika riikidele.

3.10 Komitee kutsub EMSA-t üles kasutama oma uusi pädevusvaldkondi, et aidata võidelda merepiraatluse vastu. EMSA vahendid ja andmed, eelkõige satelliitseire, aitavad avastada piraadilaevu. Laeva asukoha andmete edastamine peaks olema EMSA üks põhiülesannetest, ent see peab alati toimuma riiklike ametiasutuste taotlusel. Nagu komitee arvamuses „Piraatlus merel: ELi reageeringu tugevdamine” (16. jaanuar 2013) ja asjaomasel avalikul arutelul (24. jaanuar 2013) kõlama jäi, kordab ta taas, et EMSA peaks olema abiks piraatlusevastases võitluses.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Artikkel 2. Mõisted

Mõiste „nafta” määratlus viitab määratlusele, mis on esitatud 1990. aasta rahvusvahelises konventsioonis naftareostuseks valmisoleku, reostustõrje ja sellealase koostöö kohta. Komitee kutsub ELi ja liikmesriike selle konventsiooni rakendamist tugevdama.

4.2 Artikkel 2. Mõisted

Mõiste „ohtlikud ja mürgised ained” määratlus viitab määratlusele, mis on esitatud 2000. aasta protokollis ohtlikest ja mürgistest ainetest tingitud reostusjuhtumiteks valmisoleku, reostustõrje ja sellealase koostöö kohta. Komitee kutsub ELi ja liikmesriike selle protokolliga ühinema ja seda rakendada, kui nad seda veel teinud ei ole.

4.3 Artikkel 4. Euroopa Liidu poolne rahastamine

4.3.1 Komitee mõistab, et EMSA toetust laienemispoliitika ja Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidele tuleks rahastada nende riikide jaoks ettenähtud olemasolevatest ELi programmidest ja see toetus ei tohiks seepärast olla kõnealuse mitmeaastase finantsraamistiku osa.

4.3.2 Komitee toetab esitatud rahastamispaketti, ent kahtleb, kas sellest piisab, et tagada seitsmeaastasel perioodil vajalikud meetmed, arvestades eesolevaid väljakutseid: kasvavad liiklused (rohkem nafta- ja gaasitankereid) ning intensiivsem puurimine ELi ümbritsevates meredes nafta ja gaasi kasutuselevõtuks. Puudulik suutlikkus reageerida hädaolukordadele võib suurõnnetuste korral tekitada suuremaid väliskulusid.

4.4 Artikkel 5. Olemasolevate ressursside kontroll

Seoses ELi riikliku ja erasektori reostustõrjemehhanismide nimekirjaga kutsub komitee üles kaasama ELi mittekuuluvate ümberkaudsete rannikuriikide sarnaseid mehhanisme, sest merereostus ei tunne piire. Kuigi käesolev aramus käsitleb õnnetusest tingitud reostust, soovib komitee kutsuda EMSA-t üles tuvastama nõuetele mittevastavad vastuvõtuseadmed ELi sadamates ja ka ümberkaudsete rannikuriikide sadamates. Vastandina õnnetusest tingitud reostusele leiab tegevusega kaasnev reostus ajakirjanduses palju vähem vastukaja ja on vähem sensatsiooniline, ent selle osakaal kogu merereostuses on palju suurem.

4.5 Komitee kutsub ELi, liikmesriike ja ümberkaudsete rannikuriike tugevdama määruse ettepaneku seletuskirjas nimetatud järgmiste piirkondlike konventsioonide rakendamist: Helsingi konventsioon, Barcelona konventsioon, Bonni leping, OSPARI konventsioon, Lissaboni leping (veel jõustumata) ja Bukaresti konventsioon. Komitee arvates tuleks nende konventsioonide raames (ühiselt) korraldatud reostustõrjet veelgi laiemalt propageerida. Ekspertide vahetus merereostuse valdkonnas on hädavajalik. EMSA merereostuse ekspertide vahetusprogramm EMPOLLEX peaks seega soodustama sellise liikmesriikidevahelise vahetuse kasvu.

4.6 Komitee kordab vajadust, et ümberkaudsed rannikuriigid rakendaksid täielikult kõige olulisemat merekonventsiooni – ÜRO mereõiguse konventsiooni (1982), mis sätestab õigusliku aluse merereostuse, merepõhjarade puurimise ja keskkonnohutu meretranspordi valdkonnas.

4.7 Tellitud laevadel on suur kogutud nafta ladustamismaht ja valik nafta kogumise süsteeme. Komitee leiab, et EMSA tellitud laevu tuleks lubada kasutada lihterdamiseks, ühelt laevalt teisele lossimiseks, et ladustada kogutud naftat merel.

Brüssel, 10. juuli 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE